

TIL O'RGANISHNING ZAMONAVIY USULLARI

Rahmonova Biomina Raximjon qizi

Student at Oriental University

Abdullaeva Zakhro Shadmankulovna

Senior teacher at Oriental University

Tashkent, Uzbekistan

Annotatsiya: *Ushbu maqolada til o'rganishning zamonaviy usullarida axborot texnologiyalarining ahamiyati ko'rib chiqiladi. Unda til organishning turli metod va texnologiyalardan samarali foydalanish, chet tillarini rivojlantirish, yetuk shaxslarni shakllantirishda til bilish darajasini oshirish masalalari muhokama qilinadi. Maqolada shuningdek til o'rganishda mobil ilovalar, onlayn platformalar, ijtimoiy tarmoqlar, xususan, Instagram, Facebook, Zoom, Telegram, Youtube platformalari va ijtimoiy tarmoqlar orqali onlayn darslar olish va ularning afzalliklari alohida to'xtalib 'tilgan.*

Kalit sozlar: *Til, ta'lim texnologiyalari, onlayn platformalar, qiziqish, faollik, interektiv metodlar.*

Bugungi tezkor rivojlanayotgan zamonda ilm-fan, texnika shiddat bilan rivojlanib bormoqda. Har bir sohada taraqqiyot ilgari qadam tashlamoqda. Xususan, ilm-fanda ham katta o'zgarishlar, sezilarli yutuqlarga erishilmoqda. Har bir tilni yangi innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanib talabalarga o'rgatish bugungi kundagi ta'limning asosiy talablaridan hisoblanadi.

Til asosiy aloqa vositasidir, usiz jamiyatning borligi va rivojlanishini tasavvur qilish qiyin. Bugungi kunda bizning dunyomizda ijtimoiy munosabatlarda katta o'zgarishlar bo'layotgan bir pallada aloqa axborot vositalari (axborot texnologiyalari) o'quvchilarning kommunikativ malakasini oshirishni talab qiladi, ular muloqotining boshqa ishtirokchilari bilan o'zaro muloqot jarayonida turli vaziyatlarda fikrlar almashishi, til va so'zlashuv normalariga rioya qilishni taqozo etadi. Bunday sharoitda xorijiy tilning asosiy maqsadi kommunikativ qobiliyatning shakllantirishdir, ya'ni chet tilida shaxslararo va madaniyatlararo muloqotning amalga oshirilishi talab etiladi. Ta'lim jarayoniga kommunikatsion texnologiyalarni olib kirish, ulardan maqsadli va to'g'ri va unumli foydalanish, ular orqali o'quvchida chet tiliga bo'lgan qiziqishni oshirish, til bilish darajasini orttirish eng muhim masala hisoblanadi. Chet tilini zamonaviy texnologiyalardan foydalanib o'rgatish va o'rganish eng samarador usullardan biridir. Til o'rganish va o'qitishda zamonaviy texnologiyaning o'рни beqiyosdir. Til o'rgatish mobaynida o'quvchilarni dars jarayoniga qiziqtirish tilga bo'lgan muhabbatini oshirish, o'z fikrini bayon etishga o'rgatishi lozim. Albatta bu natijaga faqatgina darsni to'g'ri tashkil etish, ilg'or zamonaviy innovatsion texnologiyalardan keng amalda foydalanish orqaligina erishish mumkin. Til o'rgatishda

o'qituvchi faqat o'z kommunikativ mahoratini emas, balki o'quvchilarning ham madaniyatlararo muloqotini shakllantirishi lozim.

Til o'rgatishda zamonaviy usul innovatsion ta'lim texnologiyalarinig bir necha xil usullari mavjud. Ulardan chet tili o'qitilishida turli rolli, harakatli o'yinlar o'ynashi, o'rganayotgan tilida filmlar ko'rishi, musiqa tinglashi, radio eshitishi natijasida nafaqat til, balki o'zga mamlakat madaniyatini ham o'zlashtiradi. Bundan tashqari hozirda rivojlanayotgan texnologiyalar, onlayn platformalar, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanib o'z ustida ishlashi onlayn darslar audio darslardan foydalanib til bilish samaradorligini oshirishi lozim. Til o'rganishda izchillik muhim ahamiyatga ega.

Til o'rganish uchun samarali manbalar darslik, onlayn kurslar, til o'rganish ilovalari, yoki til almashish platformalari hisoblanadi. O'qituvchilar mobil ilovalar, onlayn platformalar, virtual reallik, sun'iy intellekt va o'yin usullarini birlashtirib o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan turli ehtiyojlarini qondirish mumkin. Unda texnologiyalar yordamida til o'rganish afzalliklari, jumladan, resurslarga kirishni yaxshilash, faollik va motivatsiyani oshirish, o'rganish, tajriba va talabalar o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish lozim. Til o'rganishda va o'qitishda zamonaviy texnologiyaning o'rni beqiyosdir.

Internet yoki Facebook, Zoom, Youtube, orqali chet tilini o'rganish qiziqarliroq va samaraliroq bo'lishini ta'minlaydi. Internet orqali chet tilida so'zlashuvchilar bilan muloqot qilish imkoniyati paydo bo'ladi. E-mail orqali xat yozish bilan yozuv ko'nikmasini rivojlantirish mumkin.

Til o'rganishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, o'qish, yozish, tinglab tushunish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda yangi til o'rgatish metodlaridan foydalanish lozim. Misol uchun radio tinglash, musiqa tinglash, filmlar tomosha qilish, teleko'rsatuvlarni ko'rish eshitish - bularning bari o'quvchi bir paytning o'zida so'zlovchining talaffuzi, grammatik qoidalarga rioya qilishi, so'z boyligi va uning ma'nolariga e'tibor berishni talab qiladi. Bunda o'quvchi eshitadi, tushunadi, talaffuz qiladi, grammatik qoidalarni o'rganadi. Demak zamonaviy til o'rganish uchun zamonaviy texnologiyalardan foydalanish orqali til o'rganish samaradorligini oshirish mumkin. Ta'lim sohalariga ilg'or, zamonaviy innovatsion texnologiyalarning keng tatbiq etilishi ham chet tili o'rganayotgan yoshlar uchun keng imkoniyatlar, marralar eshigini ochadi desak mubolag'a bo'lmaydi.

Bundan tashqari, bepul ilovalar orqali ham turli chet tilarini o'rganish mumkin. Ushbu bepul ilovalar yordamida til o'rganishning qulayligi shundaki, ular har doim siz bilandir, uchrashuvdan besh daqiqa oldin bo'ladimi yoki taksi kutib turgan paytingizdami, ularni ochib nimanidir o'rgansangiz bo'ladi.

Quyidagi ilovalardan foydalanib ko'plab, jumladan, ingliz, ispan, fransuz, italyan va rus tillarini mustaqil oson o'rganishingiz mumkin.

Duolingo ilovasi – bu ilova orqali til o'rganishni boshlash jarayoni muvaffaqiyatli tarzda amalga oshirilishi mumkin. Shunchaki ilovani ochib, o'rganmoqchi bo'lgan

tilingizni tanlaysiz va dars boshlanadi. Duolingodan onlayn yoki Android, iOS va Windows uchun ilovalar orqali foydalanish mumkin.

Memrise – til o‘rgatuvchi yana bir bepul ilova. Bu ilova darslarni dastlabki yoki to‘g‘ridan-to‘g‘ri yuqori bosqich bilan boshlash mumkin. Memrisening o‘ziga xos tomoni foydalanuvchiga yangi so‘z va iboralarni o‘rgatish usulidir.

Busuu ilovasidan foydalanish oson hamda turli xil darajadagi til o‘rganuvchilar uchun juda qulay. Ilova foydalanuvchiga gaplar ichidagi so‘z va so‘z birikmalarini o‘rgatadi, so‘ngra bosqichma-bosqich test ko‘rinishda imtihondan o‘tkazadi.

Rosetta Stone tillarni o‘rganish uchun professional darajadagi servis. Ilova asosan sayohat davomida ko‘p qo‘llaniladigan so‘z va iboralarni o‘rgatadi. Shuningdek, restoran, mehmonxonalar va sayohat bilan bog‘liq asosiy so‘z birikmalardan iborat so‘zlashgich bu sayohat qiladiganlar uchun foydali.

Ko‘pgina tillarni o‘rgatuvchi ilovalar foydalanuvchiga mashqlar bajarish, eshitish orqali til o‘rgatadi. Demak har bir inson chet tilini o‘rganar ekan faqatgina o‘qituvchi bergan bilimlar bilan chegaralanib qolmasdan o‘zi ustida ishlashi zamonaviy texnologiyalardan, onlayn platformalardan foydalanib til bilish samaradorligini oshirish kerak bo‘ladi. Shunda o‘z ustida ishlab harakat qilgan insongina ko‘zlagan maqsadga erishadi.

Xulosa qilib aytish kerakki, zamonaviy tilni o‘rgatish va o‘rganish zamonaviy texnologiyalar, onlayn axborotlar, kompyuterlar va boshqa qurilmalardan foydalanish butun ta‘lim jarayonining muvaffaqiyatini belgilaydi hamda ko‘zlagan maqsadga erishishga yordam beradi. Ulardan oqilona va to‘g‘ri foydalanish kerak. Shuni ta‘kidlab o‘tish kerakki, rivojlanayotgan mamlakatimizga biroz bo‘lsada o‘z hissamizni qo‘shish yoshlarga yaratib berilayotgan imkoniyatlardan oqilona foydalanish maqsadida chet tilini o‘rgansak, biz ham kelajagi porloq yoshlarga aylanish uchun o‘z imkoniyatlarimizni kengaytirgan bo‘lamiz. Til – bu millatlararo ko‘prik vazifasini o‘tovchi vosita, undan qo‘rqmay o‘rganib o‘tganlar yutuq va yangi olamlar kalitini qo‘lga kiritadi. Bejizga “Til bilgan – el biladi” deb aytilmagan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. - London, 2001
2. J.Jalolov. Chet tili o‘qitish metodikasi. Toshkent, 2012
3. Matmuratova Z. Chet tilini o‘rgatish samaradorligini oshirish usullari
4. www.tefl.com
5. Cambridge Dictionary. – URL: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/>